

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΩΣ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (843-1054)

3. Κοινωνία

α. Η ανώτερη αριστοκρατία:

► Από τον 8ο αιώνα:

Το κράτος προσπάθησε να αντικαταστήσει τους παλιούς μεγάλους γαιοκτήμονες με μια **παλατιανή αριστοκρατία** που μισθοδοτούνταν για τα αξιώματα που είχε καταλάβει → οι οικογένειες των νέων γαιοκτημόνων συνέρρεαν στην Κωνσταντινούπολη για να εξασφαλίσουν ένα προσοδοφόρο αξίωμα και να ενταχθούν στην παλατιανή αριστοκρατία.

► Τέλη 10ου αιώνα:

Η αριστοκρατία της γης και η αριστοκρατία των αξιωμάτων ενώνονται με επιγαμίες. Σ' αυτή την κυρίαρχη τάξη δεσπάζουν οι **βασιλικοί**: μονοπωλούν τα κυριότερα στρατιωτικά και πολιτικά αξιώματα → ακόρεστοι για δύναμη και πλούτο, εφόσον γνωρίζουν ότι κάποια στιγμή μπορεί να χάσουν την αυτοκρατορική εύνοια.

Οι «**δυνατοί**» (= μεγάλοι γαιοκτήμονες) πιέζουν ασφυκτικά τις αγροτικές κοινότητες και τους δήμους → σταδιακά περιέρχονται υπό την κηδεμονία και προστασία τους.

β. Η μεσαία τάξη:

► 10ος, 11ος αιώνας (ακμή μέσα 11ου αιώνα): Διαμόρφωση μιας **εμποροβιοτεχνικής τάξης** στην οποία το Βυζάντιο χρωστάει την ευημερία του (→ αύξηση νομισματική κυκλοφορίας):

- Μέλη της τάξης αυτής: **μεγαλέμποροι** που έκαναν μακρινά ταξίδια και εμπορεύονταν τα πολύτιμα προϊόντα της Ανατολής: καρυκεύματα, πολύτιμους λίθους, υφάσματα → τεράστια κέρδη.

⇒ Στη διάρκεια του 11ου αιώνα **ενεργή συμμετοχή στην πολιτική ζωή** της αυτοκρατορίας:

- Ενθρονίζει και εκθρονίζει αυτοκράτορες (Μιχαήλ Ε' Καλαφάτης 1041-1042).
- Τα μέλη της γίνονται δεκτά στη Σύγκλητο.

γ. Η κοινωνία του χωριού και η πάλη κατά των δυνατών:

► Βυζαντινό χωρίον (= αγροτική κοινότητα): κορμός του πληθυσμού οι **ελεύθεροι μικροϊδιοκτήτες**: δεσπάζει ο **ιερέας**: τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη έχουν οι **δυνατοί**, οι οποίοι μένουν κάπως απόμερα από το χωριό.

► Τέλη 8ου αιώνα: Οι κοινωνικές διαφορές εντείνονται →

- Διαμόρφωση νέας αριστοκρατίας, η οποία ανέρχεται στη διοικητική κλίμακα και πλουτίζει ταχύτατα.

- Οι μικροϊδιοκτήτες συχνά παραχωρούν τον κλήρο τους στους δυνατούς και γίνονται **πάροικοι** σε αυτούς → ο φόρος των γεωργών που εγκατέλειπαν τη γη τους επιβάρυνε τους γείτονες → οι γείτονες τρέπονταν σε φυγή.

⇒ **Μακεδόνες**: Αγώνας κατά των δυνατών → «**Αλληλέγγυον**»: νόμος που υποχρεώνει τους εύπορους γείτονες να πληρώνουν το φόρο των φτωχών αγροτών της κοινότητας.